

Česká školní inspekce
Jihomoravský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Zvláštní škola a Odborné učiliště, Račice, Zámek 1

Zámek 1, 683 05 Račice

Identifikátor školy: 600 025 837

Termín konání inspekce: 9. – 13. únor 2004

Čj.:	12-1093/04-5062
Signatura:	k15zx504

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v celé škole vzhledem k účelu a působnosti školy a schváleným učebním dokumentům – školní rok 2003/2004
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti vzhledem k hospitovaným předmětům a schváleným učebním dokumentům učebních oborů zednické, kuchařské, květinářské (aranžérské) práce a vzhledem k vzdělávacímu programu pro zvláštní školy – školní rok 2003/2004
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti vzhledem k účelu a působnosti internátu – školní rok 2003/2004
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům pro vzdělávací program zvláštní školy, u učebních oborů zednické, kuchařské, květinářské (aranžérské) práce v předmětech: český jazyk a literatura, matematika, občanská výchova, odborné předměty, odborný výcvik – školní rok 2003/2004
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy vzhledem k účelu a působnosti internátu ve vztahu k dětem s nařízenou ústavní výchovou – školní rok 2003/2004
- ❖ tématická zjištění *Sledování a hodnocení účinnosti prevence sociálně patologických jevů ve školách a školských zařízeních*

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Zvláštní škola a Odborné učiliště, Račice, Zámek 1 je příspěvkovou organizací zřízenou Jihomoravským krajem se sídlem v Brně, Žerotínovo nám. 3/5.

Škola sdružuje:

- zvláštní školu s kapacitou 28 žáků,
- odborné učiliště s kapacitou 192 žáků,
- internát s kapacitou 80 lůžek,
- školní jídelnu s kapacitou 200 jídel.

Škola má dvě odloučená pracoviště (Račice 122, Račice 137), která slouží odbornému učilišti.

Výuka ve zvláštní škole probíhá podle *Vzdělávacího programu pro zvláštní školy* čj. 22 980/97-22. Zvláštní škola má ve školním roce 2003/2004 otevřenou jen jednu třídu, do které je zařazeno celkem 5 žáků různých ročníků (1 žák 7. roč., 2 žáci 8. roč., 2 žáci 9. roč.).

Odborné učiliště přijímá ke studiu žáky ze základních a zvláštních škol, kteří ukončili povinnou školní docházku. Z nabídky osmi učebních oborů škola realizuje šest: *36-51-E/002 Dlaždičské práce* (dvouletý obor), *36-57-E/005 Malířské, lakýrnické a natěračské práce* (tříletý obor), *36-67-E/001 Zednické práce* (tříletý obor), *41-52-E/008 Květinářské práce – květinářské a aranžérské práce* (tříletý obor) a *65-52-E/001 Kuchařské práce* (tříletý obor). Studium všech oborů je zakončeno závěrečnou zkouškou, úspěšní absolventi obdrží výuční list. Ve školním roce 2003/2004 navštěvuje odborné učiliště celkem 96 žáků.

Internát slouží k ubytování žáků během školního týdne a k dlouhodobému pobytu žáků s nařízenou ústavní výchovou.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ve školním roce 2003/2004 realizuje vzdělávací a výchovnou činnost v hlavním pracovním poměru celkem třicet pět pedagogických pracovníků (ředitelka, zástupce ředitelky, pět učitelů, osmnáct učitelů odborného výcviku, vedoucí vychovatel a devět vychovatelů). Dvacet tři pracovníci, z toho sedm pomocných vychovatelů, zabezpečují obslužný a technický provoz. Podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dané platným právním předpisem splňují pouze ředitelka, zástupce ředitelky, čtyři učitelé, tři učitelé odborného výcviku a vedoucí vychovatel. Z celkového počtu třicet pět pedagogických pracovníků nesplňuje tedy podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dvacet pět pedagogů, protože nemají potřebné speciálně pedagogické vzdělání. Výchovná poradkyně neabsolvovala kvalifikační studium výchovného poradenství.

Noční služby zajišťuje v obou ubytovacích traktech internátu sedm pomocných vychovatelů (dva muži a pět žen). Systém služeb pedagogů - vychovatelů (přímá výchovná činnost) nebyl sestaven tak, aby byla pokryta doba až do večerky dětí. Ve středu, pátek, sobotu a neděli končila v kontrolovaném období přímá výchovná činnost vychovatelů ve 20:00 hod. V době od 20:00 do 21:00 hod. suplovali přímou výchovnou činnost v rámci výchovných skupin pomocní vychovatelé, tedy nepedagogičtí pracovníci, což je v rozporu s obsahovou náplní jejich činnosti.

Odbornými pracovníky ve vztahu k výchovně-vzdělávacímu procesu jsou zdravotník (lékař) a sociální pracovnice. Zdravotník zodpovídá za sociálně zdravotní péči o děti, vede jejich zdravotní dokumentaci, doprovází je k lékařům na odborná vyšetření a distribuuje léky. Sociální pracovnice centrálně vede osobní dokumentaci dětí včetně ekonomické agendy, zajišťuje vnější vazby a komunikaci s osobami odpovědnými za výchovu a koordinuje činnost s institucemi participujícími na vzdělávání a výchově dětí. V průběhu inspekce bylo zjištěno, že sociální pracovnice je prokazatelně v denním styku s dětmi. I když se na výchovném procesu přímo nepodílí, svou činností pozitivně ovlivňuje výchovně-vzdělávací systém.

Organizace chodu zařízení i zodpovědnost za svěřené úkoly byly stanoveny *organizačním řádem* (který je však primárně zaměřen na školu) a pracovními náplněmi jednotlivých funkcí. Organizační struktura zařízení se od poslední inspekce výrazně nezměnila, došlo pouze k posílení stavu pomocných (nočních) vychovatelů. Statutárním orgánem je ředitelka, kterou v době její nepřítomnosti v plném rozsahu zastupuje statutární zástupce. Kompetence jednotlivých pracovníků, jejich práva a povinnosti byly stanoveny a písemně deklarovány.

Informační systém uvnitř celé organizace (osobní kontakt, interní pedagogická dokumentace, nástěnky a porady) je vzhledem k rozsáhlosti objektu a autonomii jednotlivých součástí nefunkční. Způsob předávání informací není dořešen. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2002/2003 byla vedením školy obsahově zpracována dle požadavků a zadání zřizovatele.

Poradním orgánem ředitelky byla ve sledovaném období pouze pedagogická rada (pedagogové školy i internátu), která se ke svému jednání scházela pravidelně dle plánu, v případě potřeby i mimořádně. Podpůrným orgánem byla porada vychovatelů. Ve školním roce 2003/2004 není využit potenciál metodických orgánů, není vytvořen systém metodického vedení pedagogů.

Ředitelka delegovala část řídicích pravomocí. Přímé vedení učitelů je v kompetenci zástupce ředitelky, vychovatele a pomocné vychovatele řídí vedoucí vychovatel. Plány kontrolní a hospitační činnosti ředitelky, zástupce ředitelky i vedoucího vychovatele byly sestaveny odděleně pro jednotlivé součásti zařízení, čímž je stanoveno, kdo a co bude reálně kontrolovat. Hospitační a kontrolní výstupy byly pořizovány pravidelně, avšak jejich vypovídací hodnota je

nízká. Průkazným způsobem nebyla ukládána nápravná nebo preventivní opatření. Vzhledem k absenci záznamů o projednání obecných kontrolních závěrů na pedagogických radách a poradách lze konstatovat, že kontrolní mechanismy byly nastaveny formálně, pro řízení organizace neposkytují dostatečnou zpětnou vazbu. Kontrolní systém není adekvátně provázaný s plánováním.

Vedení zařízení cíleně podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků. Prioritou je doplnění odborné a pedagogické způsobilosti. Ze vzdělávací nabídky jsou dále preferovány oblasti etopedické problematiky a prevence sociálně patologických jevů. Získané poznatky jsou proškolenými pedagogy využívány, ale nejsou průkazným způsobem přenášeny na ostatní pedagogy.

Kontrolou bylo zjištěno, že vedení zařízení nemá průkazným způsobem vytvořen adekvátní systém morálního, ale zejména hmotného stimulování pracovníků. Nadtarifní složky platu byly v kontrolovaném období navrhovány a poskytovány centrálně, bez zveřejnění kritérií.

Personální podmínky byly v kontrolovaném období dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Škola využívá komplex budov račického zámku. Hlavní objekt tvoří dvoupatrová budova, kde jsou umístěny učebny, školní kuchyně s jídelnou a část internátu (dívky a chlapci s týdenním pobytem, skupina dívek s nařízenou ústavní výchovou). Další budova internátu, tzv. podzámčí, slouží k ubytování chlapců s nařízenou ústavní výchovou. Leží v těsné blízkosti zámku. Pro centrální vytápění hlavní budovy byla v době od poslední inspekce dobudována kotelna na lehké topné oleje.

Škola

Výukové prostory školy tvoří osm kmenových učeben, nově vybudovaná učebna výpočetní techniky se sedmi PC (Internet) a učebna šití s osmi šicími stroji a dalším materiálním vybavením pro učební obor *šití oděvů*. Pro učební obor *kuchařské práce* jsou využívána dvě samostatná pracoviště (cvičné kuchyňky). Menší z nich nespĺňuje požadavky kladené na výrobní gastronomická zařízení. Vybavení obou pracovišť je většinou starší, ale udržované. Část výuky oboru *kuchařské práce* probíhá i v prostorách školní kuchyně.

Podlahy učeben jsou pokryty novým povrchem z umělé hmoty (PVC), základní podklad však tvoří ještě původní parkety, které jsou na řadě míst uvolněny. Zvyšuje se tím nebezpečí úrazu, zhoršují se podmínky úklidu. Všechny učebny jsou vybaveny vhodným školním nábytkem v počtu korespondujícím s počtem žáků ve třídě. Místnosti většinou působí esteticky, mají květinovou výzdobu, jsou zde využity profesně motivující prvky a práce žáků. Pitný režim žáků je zabezpečen prodejem nápojů ve školním bufetu a možností odebrání čaje ze školní kuchyně.

Škola nemá tělocvičnu, pro pohybové činnosti je využívána větší místnost v budově zámku, vybavená stoly na stolní tenis a drobným tělovýchovným nářadím. V letních měsících jsou využívána venkovní hřiště a prostory zámeckého parku.

Žákovská knihovna je součástí jedné z kmenových učeben, není příliš využívána. Učitelská knihovna (ve sborovně) je utříděna podle oborů. Je přehledně vedena a průběžně doplňována novými tituly dle požadavků vyučujících. K dispozici jsou všeobecné i odborné časopisy. Učební pomůcky jsou umístěny v kabinetech učitelů podle odbornosti. Knihovna videonahrávek je spravována jednou z vyučujících.

Sborovna slouží rovněž jako sklad učebnic. Škola má základní fond učebnic pro potřeby realizovaných vzdělávacích programů. Počty učebnic jsou postačující, jejich evidence je průkazně a přehledně vedena. V didaktické technice převažují zpětné projektory a magnetofony, do všech učeben byly nově pořízeny televizory s videem.

Jedno ze dvou odloučených pracovišť, které škola využívá (Račice 137), je v současné době uzavřeno z důvodu nízkého počtu žáků v učebním oboru *šití oděvů*, jehož výuka byla v těchto prostorách dříve zajišťována. Probíhající přestavbou části tohoto pracoviště se připravují nové prostory zejména pro učební obory *kuchařské práce*, *malířské* a *natěračské práce*, *zednické a dlaždičské práce*. Provoz části z nich je v současné době realizován v méně vhodných podmínkách v budovách zámku. Na druhém odloučeném pracovišti (Račice 122) je zabezpečována praktická výuka žáků v učebních oborech *dlaždičské práce*, *květinářské* a *aranžérské práce*. Poměrně rozlehnou zahradu a skleníky využívá obor *aranžér*. Vybavenost tohoto pracoviště je vzhledem k obsahu učebních osnov velmi dobrá.

Internát

V internátě v druhém podlaží zámecké budovy jsou ubytováni žáci s týdenním pobytem a výchovná skupina dívek s nařízenou ústavní výchovou. Žákům s týdenním pobytem slouží dvě ložnice, dívčí a chlapecká. Ložnice jsou řešeny jako patrové. Spodní část je využívána jako klubovna, v horní části je po šesti postelích. Obě ložnice jsou neútulné, velmi tmavé, strohé, nedostatečně osvětlené a je zde jen nejnutnější nábytek. Z hlediska potřeb žáků nejsou vyhovující a výchovně podnětné.

Tři menší dvou a třílůžkové pokoje jsou určeny pro skupinu dívek s nařízenou ústavní výchovou. Jsou zařízeny převážně starším nábytkem, chybí pracovní stoly s osvětlením. Dívky mají k dispozici malou klubovnu s televizí a videem. Hygienické zázemí internátu je nedostatečné. Koupelna se dvěma rekonstruovanými sprchovými kouty, čtyřmi umyvadly bez zrcadel slouží pro všechny dívky z obou částí internátu, stejně jako toalety situované mimo koupelnu. Kuchyňku dívky nemají, tedy ani možnost vaření. Z domácích spotřebičů je k dispozici automatická pračka a žehlička.

Internát v budově „podzámčí“ nemá pro provoz tří výchovných skupin chlapců s nařízenou ústavní výchovou vytvořeny odpovídající prostorové podmínky. Vnitřní uspořádání místností je pro vychovatele nepřehledné, tím poskytuje příležitost pro sociálně patologické projevy, např. pro šikanu. Ložnice chlapců jsou dvou nebo třílůžkové, některé jsou průchozí. Vybavení nábytkem je strohé, stále jsou využívány kovové (vojenské) postele. Byly dokoupeny nové skříně (jen některé uzamykatelné) a nové stoly s židlemi podle počtu ubytovaných. Pracovní místa s osvětlením nejsou zajištěna. Každá výchovná skupina má k dispozici jednu klubovnu s televizorem, videopřehrávač je společný pro celý internát. Chybí kuchyňky, možnost vaření není žádná, protože jediná místnost s kuchyňskou linkou a elektrickým sporákem nesmí být z bezpečnostních důvodů k vaření využívána. Hygienická zařízení nevyhovují počtu chlapců, jsou zastaralá a ve špatném technickém stavu. Chlapci mohou využívat společnou pračku a žehličku.

Vybavení internátu potřebami pro trávení volného času je velmi omezené. Nejsou zde téměř žádné knihy, v celém internátě není žádný počítač (ani pro dospělé, ani pro děti). Učebny ve škole nejsou pro zájmovou činnost využívány, slouží pouze pro potřeby školního vyučování. Audiotechnika není rovněž žádná, některé děti používají vlastní radiomagnetofony. Sportovní vybavení je nedostatečné. Každá výchovná skupina má míče (kopaná, volejbal, košíková), v každé části internátu je stůl na stolní tenis. Počet bruslí odpovídá počtu dětí zhruba v jedné skupině, z dvanácti párů běžek jsou aktuálně použitelné dva páry. Jízdní kola, kterých je celkem šest kusů, jsou nepojízdná.

Efektivnost využívání materiálních zdrojů určených pro výuku a výchovu vedení školy aktivně nesleduje. Záleží na každém pracovníkovi, jeho přístupu, pracovních metodách

a osobní odpovědnosti, jak jsou pomůcky využívány a jak je nakládáno s materiálem. Kontrolní ani vhodný pobídkový (stimulační) systém nemá vedení školy vytvořen.

Plánování v oblasti materiálně-technických podmínek patří k hlavním úkolům, které jsou uváděny v ročním plánu práce. V současnosti se plánují především větší akce, jako jsou přestavby a rekonstrukce nevyhovujících částí školy.

Materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti školy jsou celkově na dobré úrovni, ale materiálně-technické podmínky internátu jsou vyhovující.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací programy a vyučované obory

Výuka ve třídě zvláštní školy a ve sledovaných učebních oborech (36-67-E/001 Zednické práce, 41-52-E/008 Květinářské práce - květinářské a aranžérské práce a 65-52-E/001 Kuchařské práce) probíhá v souladu s Rozhodnutím o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 31 093/2001-21 s účinností od 15. listopadu 2001.

Zvláštní škola se řídila schváleným *Vzdělávacím programem zvláštní školy čj. 22 980/97-22* ze dne 20. června 1997, s účinností od 1. září 1997. Výuka probíhá v jedné třídě se třemi ročníky (7., 8. a 9.). Bylo využito možnosti úpravy učebního plánu v 7. a 8. ročníku. U sedmého ročníku byla snížena týdenní dotace hodin českého jazyka a matematiky o jednu hodinu a o dvě hodiny byla navýšena dotace v předmětu pracovní vyučování. V osmém ročníku byla snížena o jednu hodinu dotace v předmětu český jazyk a taktéž o jednu hodinu posíleno pracovní vyučování. Do výuky byl zařazen nepovinný předmět *Ochrana člověka za mimořádných situací*.

Výuka u sledovaných učebních oborů se řídila platnými učebními dokumenty:

- tříletý učební obor *36-67-E/001 Zednické práce* - učební dokumenty čj. 19 589/2002-24 ze dne 17. května 2002,
- tříletý učební obor *41-52-E/008 Květinářské práce-květinářské a aranžérské práce* - učební dokumenty čj. 20 155/95-24 ze dne 7. srpna 1995,
- tříletý učební obor *65-52-E/001 Kuchařské práce* - učební dokumenty čj. 24 018/2001-24 ze dne 30. srpna 2001.

Učební plány byly rozpracovány v souladu se schválenými učebními dokumenty, minimální stanovené dotace hodin povinných předmětů byly dodrženy, stejně jako celková týdenní hodinová dotace v jednotlivých ročnících. Reálná výuka a rozvrh hodin korespondovaly ve všech třídách s učebním plánem. Povinná dokumentace školy byla vedena přehledně a průkazně, zachycovala průběh a výsledky vzdělávání žáků. ***Výuka probíhala v souladu s učebními plány vzdělávacího programu a sledovaných učebních oborů. Učební osnovy hospitovaných předmětů byly v době inspekce plněny.***

Vedení školy kontroluje rozpracování učebních osnov do tematických plánů. Kontrola plnění učebních osnov je prováděna okrajově v rámci hospitační činnosti. Tato činnost však není systematická a není prováděna ve všeobecně vzdělávacích předmětech. ***Kontrola naplňování učebních osnov není účinná.***

Organizace vyučování se řídila rozvrhem hodin, který byl zpracován podle učebních plánů. V počtu hodin, jejich uspořádání v průběhu každého dne a v délce přestávek byly respektovány psychohygienické zásady. Rozvrhy měli žáci ve třídách k dispozici.

Počty žáků ve všech třídách odpovídaly počtům žáků daným vyhláškou o speciálních školách. Ve třídě s označením 1K byl, na základě rozhodnutí ředitelky, celkový možný počet žáků (14) navýšen o jednoho, patnáctého žáka, což je z hlediska uvedeného právního předpisu přípustné. Nebyla však dodržena hranice jedné čtvrtiny žáků bez zdravotního postižení z celkového nejvyššího možného počtu žáků třídy. Počet zdravých žáků (11) výrazně převyšoval počet žáků se zdravotním postižením (4) a tím byla zmiňovaná vyhláška porušena. Z hlediska výchovně-vzdělávacího procesu není možné při stávajícím složení třídy zajistit žákům se zdravotním postižením potřebný individuální přístup. Zároveň nemůže být plně podporována aktivita žáků bez postižení.

Ve školním řádu je zapracována oblast práv a povinností žáků, nechybí ustanovení z oblasti prevence sociálně patologických jevů. Školní řád je přehledný a srozumitelný, byl sestaven s ohledem na specifika žáků.

O dění ve škole jsou žáci informováni prostřednictvím pedagogických pracovníků. Další informace získávají na nástěnkách ve třídách a na chodbách školy. Škola má také své webové stránky a využívá Infokanálu obce Račice. Touto cestou získávají informace o životě školy také rodiče a veřejnost. O prospěchu a chování žáků jsou rodiče a ostatní zákonní zástupci žáků informováni učiteli na pravidelných třídních schůzkách. Výsledky žáků průkazně zachycují záznamy v žákovských knížkách. V případě závažných problémů jsou rodiče písemně informováni. Informace vztahující se k žákům s nařízenou ústavní výchovou jsou předávány vychovatelům nahodile. Není zaveden systém, který by upravoval přenos informací mezi učiteli a vychovateli tak, aby byla zachována kontinuita výchovného působení. **Organizace výchovně-vzdělávacího procesu je vcelku funkční.**

Výchovným poradenstvím se zabývá (asi tři roky) učitelka s dlouholetou praxí, ale bez kvalifikace výchovného poradce. Základem pro její činnost je roční plán práce, který je přílohou ročního plánu práce celé školy. Těžištěm činnosti výchovné poradkyně je sledování výkyvů v chování žáků, jejich omluvené a neomluvené absence ve škole a zjišťování příčin těchto jevů. Velmi úzce spolupracuje s učitelkou – metodičkou prevence sociálně patologických jevů, zejména v případě dlouhodobě problémových žáků. Snaží se řešit neadekvátní projevy žáků bezodkladně, ve spolupráci s učiteli, vedením školy a rodiči. Zatímco spolupráci s pedagogy školy pokládá výchovná poradkyně za kvalitní, vážne spolupráce s vychovateli internátu, především z organizačních důvodů, protože se vlastně během dne míjejí. Oboustranný tok informací není ze strany vedení školy systémově vyřešen. **Výchovné poradenství přispívá ke zlepšení výchovně-vzdělávacího procesu.**

Průběh a výsledky vzdělávání ve zvláštní škole

Zvláštní škola je zastoupena v tomto školním roce pouze jednou třídou, kterou navštěvuje pět žáků různých ročníků. Hospitace proběhly celkem v sedmi vyučovacích hodinách, ve dvou hodinách matematiky, dvou hodinách českého jazyka, jedné hodině přírodopisu a ve dvou hodinách pracovního vyučování.

Ve všech hodinách stanovila vyučující velmi dobře a srozumitelně výukové cíle. Učivo navazovalo na předcházející témata a bylo v souladu s časovým a tematickým plánem. Odborná a pedagogická způsobilost vyučující, speciální pedagožky, se ve výuce pozitivně projevila. Všichni žáci vyžadovali individuální přístup, což vyučující plně respektovala.

Žáci stejného ročníku seděli odděleně a nemohli spolupracovat, což ztěžovalo také práci učitelky. Všichni žáci měli potřebné učebnice. Vyučující dbala na to, aby v každé hodině měli všichni pomůcky a mohli aktivně pracovat. Pokud některý z žáků něco zapomněl, zapůjčila mu školní potřeby, které měla pro tyto případy připraveny. Kromě mnoha speciálních pomůcek pro jednotlivé předměty byla třída vybavena televizí a videorekordérem, které vyučující využívala.

Množství žákovských výrobků, kreseb a květin vytvářelo velmi příjemné pracovní prostředí. Žáci byli vedeni k péči o třídu. Tím bylo rozvíjeno jejich estetické cítění.

Hodiny byly velmi dobře rozvrženy. Po úvodním frontálním opakování následovalo probírání nového učiva a procvičování. Žáci pracovali po ročnicích. Vyučující kladla důraz na činnostní učení a vedla žáky k samostatnému plnění úkolů, což většina z nich vcelku dobře zvládala. Během hodiny pracovala učitelka individuálně se všemi žáky. Někteří z nich však plnili úkoly rychleji a další práce jim nebyla přidělena. Jiní naopak vyžadovali více pomoci, což vyučující vždy nezvládala. To vzbuzovalo u některých žáků nervozitu a zvýšenou nesoustředěnost. Tempo výuky bylo z tohoto důvodu značně nevyrovnané.

Úvodní motivace rozhovory, různými zajímavostmi a aktualitami se vztahem k obsahu učiva byla vhodně volena. Průběžná motivace spočívala většinou v pochvale či povzbuzení. U žáků se zejména v pozdějších hodinách projevovala únava a nesoustředěnost, což mělo vliv na úspěšnost učení.

Občas docházelo k nevhodným projevům v chování a v komunikaci žáků mezi sebou a mezi žáky a učitelkou. Vyučující tyto nedostatky citlivě korigovala a neustále dbala na to, aby si žáci osvojovali zásady slušného chování. Ne vždy měli žáci možnost vyjádřit uceleně svůj názor. Nesprávné formulace v ústním projevu žáků vyučující důsledně opravovala, což však u některých z nich vedlo spíše k pasivitě a nezájmu o komunikaci.

V každé hodině byli žáci hodnoceni. Vyučující ohodnotila všechny zadané úkoly, zdůvodnila chyby a dohlížela na opravy. Nešetřila pochvalou. Prováděná klasifikace však nebyla vždy zřetelně zdůvodněna. Učitelka si všímala pokroku a ocenila vzájemnou pomoc žáků zejména v hodinách pracovního vyučování. K sebehodnocení nebyli žáci vedeni.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve zvláštní škole byly celkově velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání ve všeobecně vzdělávacích předmětech – v českém jazyce, občanské výchově a v matematice ve sledovaných učebních oborech

Ve všeobecně vzdělávacích předmětech bylo vykonáno celkem deset hospitací (čtyři hodiny českého jazyka, tři hodiny občanské výchovy a tři hodiny matematiky). Ve všech hodinách s výjimkou jedné byly jasně formulovány cíle. Vzhledem k aktuálnímu stavu tříd byly stanoveny přiměřeně. Pouze v některých hodinách dokázali učitelé žákům vysvětlit praktickou stránku učiva a jeho důležitost pro další život.

Témata jednotlivých hodin byla v souladu s časovým a tematickým plánem, vhodně na sebe navazovala. V některých hodinách byl uplatněn individuální přístup. Nebyl ovšem příliš efektivní. V jedné třídě pomáhali slabšímu žákovi spolužáci. Chlapec přijímal pomoc bez ostychu a s důvěrou, z čehož vyplynulo, že jsou v tomto kolektivu mezi žáky velmi dobré vztahy.

Všechny hodiny probíhaly v kmenových třídách vybavených televizory a videotechnikou. Tato technika však byla ve sledovaných hodinách využita jen jednou. Z dalších učebních pomůcek byly uplatněny ucelené řady učebnic, namnožené materiály, fotodokumenty, kapesní kalkulátory a denní tisk. V některých hodinách pracovali s učebnicí jen učitelé, žáci je neměli k dispozici. Všechny učebny působily čistě a upraveně, většinou si je žáci vyzdobili podle zaměření svého učebního oboru. Esteticky vynikaly zejména třídy aranžérů – květinářů.

Všechny hodiny zahájili vyučující opakováním. V hodinách českého jazyka a občanské nauky následovaly frontální metody výkladu, v matematice procvičování učiva u tabule a samostatně v lavicích. Ve velké míře bylo využíváno předchozích znalostí žáků. Nové učivo bylo probíráno jen v hodinách občanské výchovy. Ve většině hodin převažovala činnost učitelů. Snažili se zapojit žáky do výuky, což se jim dařilo zejména v matematice. Vyučující respektovali pomalejší pracovní tempo většiny žáků. Jen zřídka nabídli talentovanějším žákům diferencované úkoly.

Vstupní motivace byla, s výjimkou hodin matematiky a jedné hodiny českého jazyka, omezena jen na seznámení s obsahem hodiny. Průběžná motivace byla výraznější, ale někteří vyučující nedokázali vhodně využít možností, které probírané učivo nabízelo. Jen v některých hodinách dokázali zvýšit zájem žáků o výuku. V hodině občanské výchovy bylo vhodně využito regionální tematiky a v jedné z hodin matematiky protidrogové prevence.

Ve třídách převládalo většinou klidné pracovní klima. Žáci až na výjimky dodržovali pravidla společenské komunikace. Méně vhodné projevy chování vyučující většinou taktně usměrnili.

Komunikační schopnosti žáků byly poněkud omezené, což vyplynulo z jejich individuálních zvláštností a schopností. V oblasti rozvoje komunikativních dovedností však byly patrné značné rezervy. Většina žáků zůstávala při řízených rozhovorech a diskusích pasivní. Žákům nebyl poskytován dostatečný časový prostor pro vyjádření vlastních názorů.

V hodinách převládalo ústní hodnocení. Pouze v jedné hodině občanské výchovy hodnotila vyučující samostatnou práci s každým z žáků individuálně a doporučovala, v čem se zlepšit. Často nebylo hodnocení zdůvodněno, nebyly zohledněny individuální dispozice žáků a oceněn pokrok.

Průběh a výsledky výchovy a vzdělávání ve všeobecně-vzdělávacích předmětech v odborném učilišti měly dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy u učebních oborů *zednické, kuchařské, květinářské a aranžérské práce* ve skupině odborných předmětů - základy botaniky, technologie (podle jednotlivých oborů), květinářství, vazačství a aranžování květin a v odborném výcviku.

Hospitace proběhly v sedmi hodinách odborných předmětů a osmi částech vyučovacích jednotek odborného výcviku. Při dlouhodobém plánování učitelé respektovali schválené učební dokumenty, rámcový rozpis učiva zpracovali do tematických plánů, které v menší míře zahrnovaly i výchovně-vzdělávací cíle. Příprava učitelů byla většinou pečlivá, reálné cíle byly zaměřeny převážně na stránku obsahovou, méně na rozvíjení dovedností žáků. Výjimkou byly vyučovací jednotky odborného výcviku a předmětu vazačství a aranžování květin.

Skutečnost, že z třinácti vyučujících odborných předmětů jen pět splňuje podmínky pedagogické i odborné způsobilosti (speciálněpedagogické vzdělání), negativně ovlivnila zejména organizačně-metodickou stránku výuky. Odborně byla výuka ve všech předmětech vedena správně.

Dostupné učební pomůcky, projekční technika, knihovna videonahrávek, odborné učebnice doplněné kopírovanými materiály umožňovaly názornou výuku většiny stanovených témat. V předmětech technologie pracovali žáci aktivně s učebnicemi, normami a odbornými prospekty. S kopírovanými texty pracovali jen občas. Okrajové bylo i využití videonahrávek. Efektivitu výuky naopak nepodpořilo přepisování dlouhých textů a kresba obrázků z připravené projekce. Zařízení učeben svojí úpravou a výzdobou vytvářelo estetické a podnětné prostředí.

Organizace výuky v odborných předmětech umožňovala naplnit stanovený cíl, avšak časové rozvržení většiny hodin neskýtalo možnost ověřit si jeho splnění. Převažoval tradiční frontální styl výuky, který ne vždy vytvářel prostor pro tvořivou práci žáků, nepodporoval aktivní učení a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Pouze ojediněle byli žáci vhodně motivováni a bylo jim umožněno výrazněji se podílet na výuce.

Nové učivo navazovalo v logických souvislostech na znalosti žáků, které učitelé ověřovali kontrolními testy, orientačním a individuálním zkoušením. Učitel komunikoval vesměs pouze s jedním žákem bez zapojení ostatních. Nové poznatky byly předkládány převážně formou výkladu, v menší míře byl výklad doplněn rozhovorem se žáky. V některých hodinách bylo učivo diktováno, učebnice nebyly využity, i když byly k dispozici. Okamžitá zpětná vazba

o pochopení učiva žáky byla málo účinná, neboť otázky byly kladeny neadresně, bez diferenciací ve vztahu k individuálním schopnostem jedinců. Týmová práce žáků nebyla rozvíjena.

Pro odborný výcvik byly v zimním období využívány kryté učebny, kde se provádí simulační nácvik pracovních činností. Pro žáky vyšších ročníků byla smluvně zabezpečena i v tomto období práce na zakázkách. Za produktivní práci jim byla vyplácena odpovídající odměna podle interní směrnice školy.

Odborný výcvik vedli převážně učitelé, kteří vyučují i příslušné odborné předměty. Dochází tak ke vzájemnému propojení teorie s praxí a využití společných poznatků. Hlavním cílem bylo získání a upevnění praktických dovedností a návyků. Žáci byli vedeni ke správné volbě technologických postupů, nástrojů a pomůcek, k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. V menší míře byli vedeni k samostatnému řešení problémových situací. Učitelé poskytovali žákům dle potřeby účinnou radu i pomoc.

Klidná, nestresující atmosféra v hodinách, vzájemně vstřícné vztahy mezi učiteli a žáky i mezi žáky navzájem vytvářely příznivé výukové prostředí. Žáci většinou akceptovali pokyny učitelů a stanovená pravidla chování dodržovali. Prostor pro diskusi nebyl vždy vytvořen, pokud ano, nebyl žáky využit. Převažující aktivita na straně učitelů neumožňovala rozvíjet komunikativní dovednosti všech žáků, jejich osobnostní rozvoj a vzájemnou interakci.

Pracovní výstupy žáků byly průběžně hodnoceny. Méně časté bylo povzbuzení k další činnosti a pochvala. Ojedinele byl výkon oceněn klasifikací. Sebehodnocení žáků či vzájemné hodnocení nebylo podporováno.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v odborné složce výuky měly vzhledem ke schváleným učebním dokumentům celkově dobrou úroveň.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Vedoucí jednotlivých úseků vypracovávají pravidelně dvakrát ročně písemné hodnocení výsledků práce. Tyto zprávy jsou projednávány na pedagogických radách. Další zjišťování výsledků vzdělávání v jednotlivých předmětech provádějí vyučující a o výsledcích ústně informují vedení školy. Hodnocení je přizpůsobeno možnostem žáků. O zjišťování výsledků vzdělávání nevede škola pravidelné záznamy. Nemá vypracovaný systém dlouhodobého srovnávání těchto výsledků v jednotlivých předmětech.

HODNOCENÍ SOUČÁSTÍ ŠKOLY

Výchovně-vzdělávací činnost internátu (výkon ústavní výchovy)

Vnitřní řád – internát (účinnost od 29. srpna 2003) byl v kapitolách vztahujících se k právům a povinnostem dětí i k opatření ve výchově zpracován v souladu s platným zákonem o ústavní a ochranné výchově i s mezinárodními úmluvami o dětských právech a ústavních svobodách. Práva dětí byla jednoznačně stanovena. Děti, které byly umístěny v zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, mají právo na plné přímé zaopatření, k němuž patří oblast stravování a poskytování kapesného ve výši a za podmínek stanovených zákonem.

Kontrolou vyplacení kapesného za měsíce září, říjen, listopad a prosinec 2003 a leden, únor 2004 bylo zjištěno, že děti, které nastoupilo do zařízení 10. září 2003, tedy v průběhu měsíce, organizace nevyplatila alikvotní část kapesného podle počtu dnů, v nichž bylo v péči zařízení. Děti, kterému byl od 3. října 2003 prodloužen pobyt u rodičů, organizace nevyplatila kapesné za měsíce

říjen, listopad a prosinec 2003 a leden, únor 2004, přestože byly splněny podmínky pro jeho poskytnutí.

Vnitřní řád (bod 4 - *Organizace péče o žáky s nařízenou ústavní výchovou*) garantuje pět jídel denně, bez druhé večeře pro chlapce starší patnácti let. V příloze vnitřního řádu *Denní program pro ubytované děti s nařízenou ústavní výchovou* nebyla do denních činností doba výdeje druhé večeře zapracována. Následnou kontrolou jídelníčků bylo potvrzeno, že druhá večeře nebyla ve sledovaném období školního roku 2003/2004 pro určenou kategorii dětí zavedena. Tím škola nedodržela právo skupiny dětí na plné přímé zaopatrění v oblasti stravování.

Udělená opatření ve výchově ve školním roce 2003/2004 byla chronologicky a průkazným způsobem písemně zaznamenávána v protokolech (samostatně pro každé dítě). Protokoly nejsou součástí osobních spisů dětí, jsou zakládány samostatně. Nedostatkem v realizaci opatření ve výchově je skutečnost, že písemně byla udělena pouze při porušení vnitřního řádu, kladná opatření zaznamenávána nebyla.

Dokumentace školy související s výchovně-vzdělávací činností internátu byla rozpracována v souladu s deklarovanými právy a povinnostmi dětí. Povinná dokumentace byla zavedena v předepsaném rozsahu. *Osobní spisy dětí* jsou ucelené a obsahují veškeré zásadní dokumenty (rozhodnutí o umístění dítěte, soudní rozsudek, rodný list, vyšetření dítěte, korespondenci s osobami odpovědnými za výchovu, žádosti o povolení pobytu u rodičů, školní vysvědčení atd.). Materiály jsou řazeny chronologicky, avšak neutříděně podle obsahu dokumentů, což snižuje přehlednost a možnost operativně získávat okamžité informace o dítěti.

Programy rozvoje osobnosti (*resocializační plány práce*) jsou vedeny pro každé aktuálně přítomné dítě. I když rámcově stanovují výchovné cíle, není určen časový horizont jejich vyhodnocování. Není vytvořen systém sledování, čímž se výrazně snižuje zpětná vazba (průběh a posun) jejich účinnosti. Chybí zejména nastínění metod práce, pomocí kterých budou pedagogičtí pracovníci s jednotlivými dětmi pracovat tak, aby se zlepšila jejich sociální úroveň. Z tohoto pohledu je systém využívání programů rozvoje málo promyšlený. *Plán práce školy* na školní rok 2003/2004 byl zpracován na základě analýzy předchozího školního roku. Je věcný, úkoly pro školní rok jsou adresné a stanovené cíle reálné. Je však primárně zaměřen pouze pro potřebu školy. Předložený *Plán výchovné a vzdělávací činnosti (resocializační program)* je velmi stručný formální dokument, který pouze heslovitě nastiňuje měsíční okruhy výchovně-vzdělávací činnosti. V systému celoroční vzdělávací a výchovné práce s dětmi s nařízenou ústavní výchovou je de facto nevyužitelný.

Týdenní plány výchovné činnosti (týdenní programy výchovně-vzdělávací činnosti) jsou svojí formou i obsahem určeny zejména vychovatelům. Jejich kvalita a informační hodnota je nízká.

Denní hlášení (knihy denní evidence) byly zavedeny samostatně pro každé pracoviště (I., II. a III. výchovná skupina – chlapci a IV. výchovná skupina – dívky). Zápisy v dostatečném rozsahu a průkazně mapují průběh činností.

Kniha návštěv (úředních) byla v kontrolovaném období vedena průkazným způsobem. *Kniha návštěv* (za dětmi) je vedena chronologicky, forma evidence vypovídá o zájmu rodičů a příbuzných o dítě z dlouhodobého hlediska.

I přes uvedená dílčí negativa zachycuje povinná dokumentace průběh vzdělávání a výchovy průkazně.

Struktura denních činností je obsažena v příloze vnitřního řádu (*Denní program pro ubytované děti s nařízenou ústavní výchovou*). Režim dne plně respektuje psychohygienické potřeby dětí i odlišnosti dnů školního vyučování a dnů volna. Pro osobní volno a zájmovou činnost byl vytvořen dostatečný prostor. Děti denní režim znají a respektují ho. Deklarovaný denní režim byl v průběhu inspekce dodržován, poměr režimových, řízených i volnočasových aktivit byl zhruba v rovnováze.

Informační systém vůči dětem i osobám odpovědných za výchovu byl v kontrolovaném období zajištěn, avšak není standardně upraven. V průběhu kontroly bylo zjištěno, že informační systém není ve vztahu škola – internát efektivní, nemá jasná pravidla, je nahodilý. Osoby odpovědné za výchovu byly o dětech informovány při osobních návštěvách, telefonicky a v případě nutnosti i písemně. Organizace výchovně-vzdělávacího procesu byla vzhledem k dětem ve sledovaném období na dobré úrovni.

Průběh výchovně-vzdělávacích činností školského zařízení

V průběhu pobytu inspektorů v zařízení bylo z neformálních rozhovorů s dětmi a ze spontánních reakcí vychovatelů zjištěno, že práva dětí jsou v praxi dodržována s výjimkou podávání druhé večeře chlapcům starším patnácti let. Neoprávněné postupy při opatřeních ve výchově nad rámec vnitřního řádu nebyly v praxi uplatňovány. Výchovné skupiny jsou odděleně ubytovány podle pohlaví, což je při stávajících prostorových podmínkách zřejmě jediná varianta. Děti ale negativně vnímaly uměle udržované rozdělení podle pohlaví při odpoledních činnostech, zejména při vycházkách. Jsou organizovány tak, aby se venku chlapci a dívky nepotkávali. Negativně byl hodnocen časový režim vycházek, které jsou převážně skupinové, s vychovatelem, méně často individuální. Některé z nich pokládají útek z internátu za vítanou změnu, i za cenu pro ně nepříjemných následků. Bylo zřejmé, že děti jsou si vědomy, že mají práva a povinnosti, ale obtížně je definovaly.

V průběhu týdne se v podstatě (dle počasí) realizovaly naplánované společné činnosti skupin, které příliš neakceptovaly skupinovou autonomii. V rámci osobního volna byly ponechány děti samy sobě, jedinou zábavou bylo sledování televize. Konkrétní výchovné cíle nebylo možné určit. Práce vychovatelů byla málo nápaditá. Přesto lze na základě přímého pozorování říci, že se vychovatelé snažili potřebám dětí, v rámci možností, vyhovět. Nenutili je násilně do společných činností. Děti mají omezené možnosti k realizaci individuálních zájmů, školních kroužků využívají spíše dojíždějící žáci a žáci s týdenním pobytem.

Prostorové podmínky pro výchovné činnosti jsou velmi omezené. Pokoje dívek jsou stísněné a nedostatečně osvětlené, pokoje chlapců jsou prostornější, ale vybavené jen základním nábytkem, takže nemohou být využívány pro přípravu na vyučování nebo pro jakoukoliv individuální činnost. Proto se děti soustřeďují v klubovnách. Materiální zabezpečení sledovaných činností bylo možné pozorovat jen v omezeném rozsahu. Možnosti školy (např. PC učebna, kuchyňka, herna) nebyly využity vůbec, není to zavedeno.

Celková atmosféra v zařízení byla vcelku bezproblémová. Ojedinelé vznikaly, kvůli kladeným požadavkům, konflikty mezi dětmi a vychovateli. Vychovatelé situace dovedli řešit. Děti byly spontánní, někdy nedovedly svoje chování vlastní vůlí korigovat. Vnější projevy odpovídaly v podstatě jejich individuálním zvláštnostem. Stanovená pravidla komunikace byla převážně akceptována.

Průběh výchovně-vzdělávacích činností byl na vyhovující úrovni.

TEMATICKÁ ZJIŠTĚNÍ

Prevence sociálně patologických jevů

Funkci metodika prevence sociálně patologických jevů vykonává třetím rokem zkušená učitelka se speciálněpedagogickou kvalifikací. V roce 2001 absolvovala *Kurz pro metodiky prevence sociálních jevů a protidrogové prevence* organizovaný PF MU Brno. Vzdělání si dále rozšiřuje samostudiem a využívá nabídky vzdělávacích seminářů, kterou pokládá za značně omezenou, postrádá zejména semináře zaměřené na konkrétní zkušenosti v této oblasti. Spolupracuje s ostatními pedagogy školy, zejména s výchovnou poradkyní. Mají neformálně rozděleno pole působnosti.

Minimální preventivní program, školní rok 2003/2004, který zpracovala, je součástí ročního plánování a zaměstnanci školy s ním byli seznámeni. Program stanovuje hlavní oblasti prevence, cíle, jichž má být dosaženo, i metody a prostředky podporující jejich naplnění. Podstatou programu je komplexní výchova k aktivnímu trávení volného času a zvýšení informovanosti žáků i dospělých. Oblasti sociálně patologických jevů je věnována pozornost i v dalších vnitřních dokumentech školy. Metody a prostředky programu prolínají výukou a výchovnou činností na internátě. Preventivní program je ročně vyhodnocován.

Přes dobře sestavený systém prevence a veškeré úsilí pedagogů není u žáků dosaženo odpovídajících výsledků, naopak, výskyt sociálních patologií má mírně zvyšující se tendenci. Důvodů je více. Je zde malý zájem o spolupráci ze strany rodičů, snižuje se životní úroveň v rodinách žáků. Škola nabízí málo volnočasových aktivit zejména žákům s nařízenou ústavní výchovou. Nevhodné internátní prostředí a citová deprivace vede k hledání náhradního uspokojení užíváním omamných látek. Na základě dotazníkového šetření, které metodická prevence zadala, bylo zjištěno, že z počtu 52 dotazovaných žáků jich kouří 38, z toho 30 pravidelně, 32 požívá alkohol a 19 kouří marihuanu.

Z orientačního dotazníku, zadaného 27 žákům v rámci inspekční činnosti, vyplynulo, že většina žáků chodí do školy ráda a vychází dobře se spolužáky i učiteli. Žáci vesměs připouštěli, že mají dost informací o drogové problematice, ale 23% přiznalo, že drogy se ve škole objevují, 26% tvrdilo, že neví. Mezi žáky se objevují náznaky šikanování projevující se slovní agresí, fyzickým napadáním, poškozováním osobních věcí druhých a majetku školy. Ze strany metodičky prevence a ostatních pedagogů je vyvíjena snaha konfliktním vztahovým situacím předcházet a již vzniklé problémy řešit.

Žáci by uvítali větší míru partnerského postoje ze strany dospělých, a to zejména v možnosti projevit svůj názor a diskutovat o něm s pedagogy. Stěžovali si na způsob vycházek praktikovaný u těch z nich, kteří mají nařízenou ústavní výchovu. Vycházky jsou vesměs společné, organizované tak, aby chlapci a dívky neměli vycházku ve stejnou dobu.

Škola se problematikou prevence sociálně patologických jevů zabývá, ale přijatý systém je málo účinný.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Údaje uvedené v Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 31 093/2001 21 s účinností od 15. listopadu 2001 a ve Zřizovací listině čj. 44/35 ze dne 15. listopadu 2001 jsou ve vzájemném souladu.

Dodatkem č. 3 (čj. 103 ze dne 7. listopadu 2003) ke Zřizovací listině čj. 44/35 se mění dosavadní název školy *Zvláštní škola a Odborné učiliště, Račice, Zámek 1* na *Zvláštní škola, Odborné učiliště a Dětský domov, Račice, Zámek 1*. Tento dodatek nabude účinnosti až od data uvedeného v novém rozhodnutí o zařazení do sítě škol, které ještě nebylo škole vydáno.

Stav dětí s nařízenou ústavní výchovou nebo předběžným opatřením v internátě k 9. únoru 2004

Tab. č. 1: kapacita a naplněnost internátu

Stanovená kapacita internátu	80
Evidenční stav dětí s ÚV a předběžným opatřením	32
Počet výchovných skupin	4
Počet dětí fyzicky přítomných ve školském zařízení	24
Počet dětí na útěku	5
Počet dětí s prodlouženým pobytem u rodičů	1
Počet dětí s nařízenou ústavní výchovou	23
Počet dětí umístěných na předběžné opatření	9
Počet dětí na dohodu do ukončení přípravy na povolání	0
Pobyt mimo zařízení	2

Stanovená kapacita školského zařízení nebyla ke dni inspekce evidenčně překročena, fyzicky přítomny byly dvacet čtyři děti.

Tab. č. 2: počet rodinných skupin, počet dětí a jejich zařazení do škol

Výchovná skupina	Počet dětí	MŠ	ZŠ	SpŠ	OU	SŠ	VŠ	Dívky	Sourozenci
I.	8	0	0	2	6	0	0	0	1 x 2
II.	7	0	0	0	7	0	0	0	0
III.	7	0	0	0	7	0	0	0	0
IV.	10	0	0	2	8	0	0	10	1 x 2
Celkem	32	0	0	4	28	0	0	10	4

Názvy organizačních jednotek (výchovné skupiny) i jejich počet byly v souladu se zákonem č. 109/2002 Sb. Fyzické počty dětí ve výchovných skupinách respektovaly příslušná ustanovení výše uvedeného zákona. Sourozenci byli vždy zařazeni do stejné výchovné skupiny.

Další aktivity školy, které významně ovlivňují její činnost

Škola každoročně organizuje několik akcí regionálního významu, v nichž žáci dobře prezentují svoji zručnost a talent. V listopadu 2003 se konal již pátý ročník soutěže ve vazbě a aranžování květin s názvem *Račická šiška*. Těto soutěžní přehlídky se účastní žáci odborných učilišť Jihomoravského kraje. Žáci račického odborného učiliště patří tradičně mezi nejlepší. V Račicích se také pravidelně koná několik sportovních soutěží, jichž se též účastní žáci odborných učilišť z celého Jihomoravského kraje. Jsou to například branný závod *Jermak* a silová soutěž *Račický tvrdák*. V dubnu 2004 proběhne již devátý ročník módní přehlídky OU MORAVA 2004. Své výrobky budou žáci odborného učiliště předvádět již po jedenácté na celostátní módní přehlídce v Křenovicích. Během školního roku darovali žáci starší osmnácti let a učitelé několikrát krev.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. *Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení*

- čj. 31 093/2001-21 s účinností od 15. listopadu 2001
2. *Zřizovací listina* čj. 44/35 ze dne 15. listopadu 2001, *Dodatek č. 1*, čj. 30/223 ze dne 20. prosince 2001, *Dodatek č. 2* čj. 41/219 ze dne 17. prosince 2002, *Dodatek č. 3* čj. 103 ze dne 7. listopadu 2003
  3. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2002-2003* ze dne 26. září 2003, bez čj.
  4. *Organizační řád* ze dne 1. září 2002, organizační schéma pro školní rok 2003/2004 bez čj. a data
  5. *Seznam žáků ZVŠ a OU Račice, šk. rok 2003/2004*
  6. *Dětský domov Račice – vybavení nábytkem* (požadavky), bez data a čj.
  7. *Vybavení internátu pro žáky s nařízenou ústavní výchovou* ze dne 11. února 2004, bez čj.
  8. *Rozpis služeb vychovatelů – leden 2004* ze dne 30. prosince 2003, bez čj.
  9. *Vnitřní řád – internát* ze dne 29. srpna 2003, bez čj., včetně příloh
  10. *Domácí řád* ze dne 3. února 2004, bez čj.
  11. *Plán práce školy na školní rok 2003/2004* ze dne 29. srpna 2003, bez čj.
  12. *Plán výchovné a vzdělávací činnosti (resocializační program) pro děti s nařízenou ústavní výchovou* ze dne 1. září 2003, bez čj.
  13. *Resocializační plán práce s žáky s nařízenou ústavní výchovou – II. výchovná skupina* – nedatováno, bez čj.
  14. *Denní program pro ubytované děti s nařízenou ústavní výchovou* (příloha vnitřního řádu) ze dne 3. září 2003, bez čj.
  15. *Postup vychovatelů při mimořádných událostech* (příloha vnitřního řádu) ze dne 30. ledna 2004, bez čj.
  16. *Seznam dětí s ÚV* - stav k 9. únoru 2004
  17. *Jmenovité rozdělení dětí s ÚV do výchovných skupin*, nedatováno, bez čj.
  18. *Osobní spisy dětí I., II., III. a IV. výchovné skupiny*
  19. *Deník výchovné skupiny* na školní rok 2003/2004 I., II., III. a IV. výchovné skupiny
  20. *Týdenní plány výchovné činnosti* (týdenní programy výchovně-vzdělávací činnosti) I., II., III. a IV. výchovné skupiny za týdny 5. – 11. ledna 2004, 12. – 18. ledna 2004, 19. – 25. ledna 2004, 26. ledna – 1. února 2004, 2. – 8. února 2004 a 9. – 15. února 2004
  21. *Denní hlášení – chlapci s ÚV* (kniha denní evidence) za školní rok 2003/2004
  22. *Denní hlášení – dívky s ÚV, dojíždějící žáci* (kniha denní evidence) za školní rok 2003/2004
  23. *Individuální resocializační plány* (programy rozvoje osobnosti) dětí I., II., III. a IV. výchovné skupiny za školní rok 2003/2004
  24. *Hodnocení dětí I., II., III. a IV. výchovné skupiny* ve školním roce 2003/2004
  25. *Kapesné, osobní dary a věcná pomoc* (příloha vnitřního řádu) ze dne 3. února 2004, bez čj.
  26. *Vnitřní předpis k ošacení dětí s nařízenou ústavní výchovou* ze dne 28. srpna 2003, bez čj.
  27. *Seznam všech zaměstnanců s osobními čísly, jejich funkce a vzdělání, aprobace* k 9. únoru 2004
  28. *Personální dokumentace* (kopie dokladů o vzdělání, psychické způsobilosti, občanské bezúhonnosti) všech pedagogických pracovníků

29. Výkaz o řádném studiu pracovnice s osobním číslem 016
30. Pozvánka k závěrečné zkoušce rozšiřujícího studia učitelství pro školy pro mládež vyžadující zvláštní péči ze dne 23. dubna 1993 pracovnice s osobním číslem 028
31. *Rozpis služeb vychovatelů a pomocných vychovatelů* na měsíce září až únor školního roku 2003/2004
32. *Zápisy z jednání pedagogické rady* za školní roky 2002/2003 a 2003/2004
33. *Zápisy z porad vychovatelů* za školní roky 2002/2003 a 2003/2004
34. *Žádosti osob odpovědných za výchovu o povolení pobytu dítěte* za školní rok 2003/2004
35. Jednací protokol
36. *Knihy návštěv* (úředních) vedená od 17. února 1994
37. *Knihy návštěv* (za dětmi) vedená od 9. září 2002
38. *Knihy útěků* za školní rok 2003/2004
39. *Jídelníček od 9. do 15. února 2004*
40. *Kapesné žáků s nařízenou ústavní výchovou ZvŠ a OU Račice* za měsíc září roku 2003 všech dětí I., II., III. a IV. výchovné skupiny
41. *Kapesné žáků s nařízenou ústavní výchovou ZvŠ a OU Račice* za měsíce říjen, listopad, prosinec, leden a únor školního roku 2003/2004 dětí IV. výchovné skupiny
42. *Opatření ve výchově dětí I., II., III. a IV. výchovné skupiny* za školní rok 2003/2004
43. *Plány kontrolní a hospitační činnosti - školní rok 2003/2004* ředitelky, zástupce ředitelky a vedoucího vychovatele
44. *Záznamy z kontrol* ředitelky, zástupce ředitelky a vedoucího vychovatele za školní rok 2003/2004
45. Třídní knihy ve školním roce 2003/2004
46. Třídní výkazy ve školním roce 2003/2004
47. Katalogové listy žáků ve školním roce 2003/2004
48. Osobní dokumentace žáků zvláštní školy
49. Osobní dokumentace žáků odborného učiliště
50. *Knihy úrazů*, školní úrazy od 1. září 1995
51. Rozvrhy hodin tříd ve školním roce 2003/2004
52. Rozpis zvonění ve školním roce 2003/2004
53. Tematické plány všech hospitovaných předmětů ve školním roce 2003/2004
54. *Plán výchovného poradce pro šk. rok 2003/04*
55. Evidenční sešit absence žáků
56. *Minimální preventivní program sociálně patologických jevů, školní rok 2003/2004*
57. *Plán kulturních a sportovních akcí, školní rok 2003/2004*
58. Provozní řád odborného výcviku učebních oborů zedník, malíř a dlaždič ze dne 1. února 2002
59. Provozní řád cvičné školní kuchyně – bez data zavedení
60. Zdravotní průkazy žáků
61. Deníky odborného výcviku sledovaných učebních oborů
62. Protokoly o ukončení závěrečných zkoušek učebních oborů 65-52-E/001, 31-59-E/001, 36-67-E/001, 41-52-E/008 ve školním roce 2002/2003

63. Evidence učebnic a učebních pomůcek vedená ve školním roce 2003/2004
64. *Směrnice pro odměňování žáků za práce na produktivních činnostech*, ze dne 1. ledna 2003
65. Smlouvy o uskutečnění praktického vyučování u právnických nebo fyzických osob, školní rok 2003/2004
66. Schválené učební plány realizovaných učebních oborů
67. Upravené učební plány, realizované ve školním roce 2003/2004
68. Kroniky a fotokroniky

ZÁVĚR

Personální zajištění výchovně-vzdělávacího procesu není optimální. Velký počet pedagogických pracovníků, zejména učitelů odborného výcviku a vychovatelů, nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro práci ve speciální škole. Organizační struktura byla stanovena jednoduše, umožňuje chod zařízení. Od poslední inspekce se výrazně nezměnila, došlo pouze k posílení stavu pomocných (nočních) vychovatelů. Systém služeb nebyl v kontrolovaném období sestaven tak, aby byla pokryta doba výchovně-vzdělávacího procesu až do večerky. V rozporu s platnou právní normou vykonávali pomocní vychovatelé (nepedagogičtí pracovníci) ve středu, pátek, sobotu a neděli v době od 20:00 do večerky výchovnou (pedagogickou) činnost. Kontrolní mechanismy byly v kontrolovaném období nastaveny formálně a nesystémově. Kontrola nezajišťovala účinnou zpětnou vazbu směrem k pracovníkům.

Další vzdělávání pracovníků bylo orientováno zejména na doplnění odborné a pedagogické způsobilosti. Ze vzdělávací nabídky byly dále preferovány oblasti etopedické problematiky a prevence sociálně patologických jevů. Kontrolou předložené dokumentace bylo zjištěno, že získané poznatky nebyly průkazným způsobem přenášeny na ostatní pedagogy.

V materiálně-technických podmínkách došlo k pozitivním posunům. Od poslední inspekce v roce 1998 byla v zámecké budově dobudována nová kotelna, třídy byly vybaveny audio a videotechnikou, byl částečně obnoven nábytek internátu apod. Probíhají rekonstrukční práce na pracovištích odborného výcviku. Pro děti bydlící v internátě, a to zejména pro děti s nařízenou ústavní výchovou, však nebyly vytvořeny požadované podmínky. Stávající stav je z pohledu platných právních předpisů neudržitelný, protože dětem není vytvořeno podnětné výchovné prostředí.

Materiální-technické zabezpečení výchovy a vzdělávání je na úseku školy celkově dobré, ale z pohledu potřeb mimoškolní výchovy je jen vyhovující.

Výuka probíhala podle schválených učebních dokumentů a v souladu s osnovami. Organizace výchovně-vzdělávacího procesu byla funkční. Došlo však k porušení právního předpisu při přijímání žáků do prvního ročníku oboru kuchař, protože ve třídě je počet žáků bez zdravotního postižení vyšší, než počet žáků se zdravotním postižením. Tím byla omezena možnost učitelů plně se věnovat žákům dle jejich individuálních potřeb. Příprava na výuku byla plánovitá, pomůcky byly využívány. Metodickou stránku výuky částečně ovlivňovala absence speciálně pedagogické kvalifikace učitelů, odbornost výuky byla zajištěna velmi dobře. Tradiční formy výuky, s převahou činností směru učitel – žák, nepodporovaly rozvoj komunikačních schopností a osobních kompetencí žáků.

Práva dětí byla ve vnitřním řádu deklarována v zákonném rozsahu. Některá práva dětí (oblast stravování, vyplácení kapesného) však byla v praxi porušována. Opatření ve výchově byla stanovena v souladu s platným právním předpisem, avšak nebyla využívána pozitivní stimulace a kladné hodnocení.

Informační systém vůči dětem i osobám odpovědným za výchovu byl v kontrolovaném období zajištěn, avšak není standardně upraven. Informační systém ve vztahu škola – internát není efektivní, nemá jasná pravidla, je nahodilý.

Zásadním problémem výchovy dětí s nařízenou ústavní výchovou je nevhodné a nepodnětné ubytování a nepostižení odlišnosti výchovně-vzdělávacích potřeb této skupiny dětí v porovnání s dětmi na týdenním pobytu. Způsob práce s dětmi nepřihlíží k jejich dlouhodobému pobytu v zařízení a nevytváří podmínky života blíží se podmínkám v běžné rodině, které by přispěly k získávání sociálních kompetencí. Autonomie výchovných skupin není vytvořena, činnosti probíhají zejména kolektivně, prostor pro individuální realizaci je potlačen v odpoledních hodinách do pozadí. Děti mají možnost k realizaci individuálních zájmů především prostřednictvím dopoledního vyučování. Vzájemná interakce a komunikace mezi dětmi a dospělými a dětmi navzájem byla vcelku bezproblémová.

Výchovně-vzdělávací činnost internátu je ve vztahu k potřebám dětí s nařízenou ústavní výchovou na vyhovující úrovni.

V rámci inspekční činnosti bylo provedeno tematické zjištění týkající se prevence sociálně patologických jevů. Bylo konstatováno, že škola má kvalitně zpracován systém primární prevence, ale ten nemá, vzhledem ke skladbě žáků, malé ochotě rodičů ke spolupráci a nepodnětnému prostředí internátu, pozitivní dopad na žáky. Výskyt sociálně patologických jevů má vzestupnou tendenci.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Ludmila Konopková	Mgr. Ludmila Konopková, v. r.
Členové týmu	Mgr. Antonín Grulich	Mgr. Antonín Grupách, v. r.
	Ing. Lubomír Hložek	Ing. Lubomír Hložek, v. r.
	PhDr. Hana Štrajtová	PhDr. Hana Štrajtová, v. r.
Další zaměstnanci ČŠI	Dana Haláková Hana Linhartová Mgr. František Píštěk	

V Brně dne 2. března 2004

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 5. březen 2004

Razítko

Ředitelka školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Libuše Hloušková - ředitelka	Mgr. Libuše Hloušková, v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekce do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Křížová 22, 603 00 Brno. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství, mládeže a sportu Jihomoravského kraje	2004-03-23	12-1040/04/50-952
Zřizovatel - Jihomoravský kraj		

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky byly podány.